

“I Türkoloji Qurultayın 100 illiyi: Dil məsələləri” Beynəlxalq elmi konfrans
“I Türkoloji Kongresi'nin 100 yildönümü: Dil sorunları” Uluslararası Bilimsel Konferans
“100th Anniversary of the First Turkological Congress: Language Problems”
International Scientific Conference

I TÜRKOLOJİ QURULTAYIN 100 İLLİYİ: DİL MƏSƏLƏLƏRİ

Beynəlxalq elmi konfrans

I TÜRKOLOJİ KONGRESİ'NİN 100 YILDÖNÜMÜ: DİL SORUNLARI

Uluslararası Bilimsel Konferans

100TH ANNIVERSARY OF THE FIRST TURKOLOGICAL CONGRESS: LANGUAGE PROBLEMS

International Scientific Conference

BAKİ- 2026

	Birinci Türkoloji Qurultayda Xalid Səid Xocayevin rolu	Sahilə İbrahimova, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
	I Türkoloji Qurultay və Salman Mümtaz: ədəbi-elmi irs və repressiya taleyi	Aynur Nəzərova, AMEA Ədəbiyyat İnstitutu
	Şəhər və məkan anlayışının türk dillərində təsviri: dil, mədəniyyət və memarlıq perspektivi	Böyükxanım Eminli, Sumqayıt Dövlət Universiteti
	"Dildə, Fikirdə, İşdə Birlik" doktrinası və milli intibah	Mələhət Babayeva, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
	Ortaq mədəni irsin bədii mətnlərdə simvolik ifadəsi	Jalə Qasimova, Mingəçevir Dövlət Universiteti
	Влияние эпоса «Китаби-Дада Коркуд» и других тюркских народных сказаний на укрепление культурной идентичности	Elnarə Bünyatova, AMEA Şərqşünaslıq İnstitutu
	A.Y.Kulakovskinin "Yakut ziyalılarına" məktub əsərindən I Ümumittifaq Türkoloji Qurultaya gedən yol	Sevinc İmanova, Bakı Slavyan Universiteti
	Birinci Türkoloji Qurultay və XX əsr türk dilçiliyində Əhməd Cavad Əmrə şəxsiyyəti	Nərmin Qasimova, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
	Türkçülüyn əbədiyyət yolçusu Xalid Səid Xocayev	Leyla Kərimova, AMEA Əlyazmalar İnstitutu
	Қадимий туркий адабиётда "Яда" тошининг бадий талқини	H. Mirzabudullaeva, Pharmaceutical Industry Development Agency, Uzbekistan

14 May 2026 14:00-16:00

Ismayil Gaspirali room

Head of the session: **prof. dr. Gulbaniz Babayeva**
assoc. prof. dr. Dilnoza Jumayeva
assoc. prof. dr. Gudret Umudov

AUTHOR	TOPIC TITLE	ORGANIZATION
	Türk atasözlerinde aile: kültürel bellek ve toplumsal roller	İlkin Qulusoy, Kars Kafkaz Üniversitesi
	Тюркская идентичность как художественная доминанта в прозе Э.Сафарли: межтекстовый анализ	Umida Qafurova, Ферганский государственный университет
	Əziz Nesinin şeirləri: satirik düşüncə və lirik tərənnüm	Maya Həsənlı, AMEA Ədəbiyyat İnstitutu
	Ə.Cəfərzadənin "Gülüstandan öncə" romanında tarixi-etnik yaddaşın bədii təəcəssümü	Leyla İbrahimova, Bakı Dövlət Universiteti
	Hənəfi Zeynallının ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyası	Gülbəniz Babayeva, AMEA Ədəbiyyat İnstitutu
	San'atga oid ingliz tilidagi qanotli iboralarning o'zbek tilida qo'llanilishi	Zilola Ergasheva, O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institute
	"Yusuf" surasini o'zbek adabiyotiga ta'siri	Dilnoza Jumayeva, O'Zdsmi, Uzbekistan
	İpək yolu mədəniyyəti kontekstində Şərq nəsrində modernləşmə və Qərb təsirləri	Leyla Həsənzadə, AMEA Ədəbiyyat İnstitutu
	"Kitabi-Dədə Qorqud" boylarında türk mifologiyası	Türkan Mahmudzadə, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
	Azərbaycan və türk dillərində kulinariya terminləri	Rəbiyyə Əkbərova, Gəncə Dövlət Universiteti
	Bəxtiyar Vahabzadənin əsərlərində Azərbaycan–Türkiyə qardaşlığı	Lalə Hüseynova, AMEA Əlyazmalar İnstitutu

ƏZİZ NESİNİN ŞEİRLƏRİ: SATİRİK DÜŞÜNCƏ VƏ LİRİK TƏRƏNNÜM

Maya Həsənlı

AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu

<https://ORCID.org/0009-0002-4535-7831>

mayaxundova93@gmail.com

Azərbaycan/Bakı

Dünyaca məşhur türk satira ustası Əziz Nesin (1915-1995) bədii yaradıcılığa XX əsrin 30-40-cı illərində hərbiçilik peşəsindən gəlmişdir. Məktəb illərindən ilk qələm təcrübələri dram və roman janrı qaralamaları olsa da, ciddi və davamlı bədii yaradıcılığı lirik şeirlərlə başlamışdır. Zabit olduğu üçün öz adından istifadə edə bilmədiyi üçün o zamankı həyat yoldaşının adı olan Vedia Nesin imzası ilə qəzet və jurnallara şeirlərini göndərmişdir. Şeirlə yanaşı hekayə də yazdığı paralel davam etdirmiş və ilk hekayə nümunələrini Oya Atəş (övladlarının adlarının birləşməsi), Əziz Nesin (atası Əbdüləziz əfəndinin adına uyğun) imzaları ilə nəşr etdirmişdir.

Hərbiçilikdən ayrıldıqdan sonra isə artıq peşəkar yazıçı, jurnalist kimi fəaliyyət göstərmiş, ədəbin özünün də qeyd etdiyi kimi *"həyat onu satira yazıçılığına çəkmişdir"*. Fikirlərini oxuculara çatdırmaqda daha operativ hesab etdiyi üçün hekayə janrına üstünlük vermiş və "satirik hekayə ustası Əziz Nesin" kimi dünya şöhrəti qazanmışdır. Lakin yenə də şeir yazdığı tərgitməmiş ömrünün son illərində poetik fəaliyyətini davam etdirmişdir. Əziz Nesinin həm lirik şeirlər yazmış, həm də daşlama-həcv şeirləri qələmə almışdır. Ədib özü daşlamalarını şeir hesab etməmiş, poetik dəyərdən daha artıq funksionallıq daşdığı üçün daşlamalarını *"sosial qüsurlarla mübarizə silahı"* olaraq dəyərləndirmişdir. Əziz Nesinin ilk daşlama kitabı olan "Əziznamə" 1948-ci ildə çap olunmuş, kəskin tənqidi məzmununa görə müəllifi həbs edilmişdir. 1960-cı ildə çap olunan "Həzrəti-Danqalaq" daşlama kitabı isə "Əziznamə"nin ikinci cildi sayılır. Əziz Nesin 1957-1995-ci illər aralığında "On dəqiqə", "Sondan başa", "Sevgiyə on, ölümə beş qala", "Özünə çatmaq", "Sağlıqla qalın", "Bir eşq var, bir də ölüm", "Sivas acısı" kimi lirik şeir kitablarının müəllifidir. Satirik şeirlərində dövrün ictimai, siyasi qüsurlarına sərt münasibətini bildirən Əziz Nesini lirik şeirlərində sevgi, həsrət, ölüm haqqında duyğular böhranı yaşayan, həyatının ağırlı və həyəcanlı illərini göz önündən keçirdən qayğılı şair kimi müşahidə edirik.

Açar sözlər: Əziz Nesin, satira, yumor, şeir, həcv, daşlama, tənqidi gülüş.

AZİZ NESİN'S POETRY: SATIRICAL THOUGHT AND LYRICAL EXPRESSION

The renowned Turkish master of satire, Aziz Nesin (1915–1995), entered the field of literary in the 1930s–1940s, transitioning from a military career. Although his earliest writing attempts during his school years consisted of draft works in the genres of drama and the novel, his serious and sustained literary activity began with lyrical

poetry. Due to his status as a military officer, he was unable to publish under his own name; therefore, he submitted his poems to newspapers and journals under the pseudonym Vedia Nesin, the name of his then wife. Alongside poetry, he continued to write short stories in parallel and published his first examples under the pseudonyms Oya Ateş (a combination of his children's names) and Aziz Nesin (derived from his father Abdülaziz Efendi's name).

After leaving the military, he pursued a professional career as a writer and journalist. As the author himself noted, *“life drew him toward satirical writing”*. Considering it a more immediate and effective medium for conveying his ideas to readers, he gave preference to the short story genre and gained worldwide recognition as *“the master of the satirical short story”*. Nevertheless, he never abandoned poetry and continued his creative writing until the final years of his life. Aziz Nesin composed both lyrical poems and satirical lampoons. However, he did not regard his satirical verses as poetry in the strict sense; rather, emphasizing their functional dimension over their aesthetic value, he characterized them as a *“weapon in the struggle against social vices”*. His first collection of satirical verse, *“Azizname”* (1948), led to his imprisonment due to its sharply critical content. His later work *“Hazreti-Dangalaq”* (1960) is considered the second volume of *“Azizname”*. Between 1957 and 1995, Nesin authored several collections of lyrical poetry, *“Ten Minutes”*, *“From the End to the Beginning”*, *“Ten to Love, Five to Death”*, *“Reaching Oneself”*, *“Stay Well”*, *“There Is Love, and Then There Is Death”*, *“The Pain of Sivas”*. While his satirical poems articulate a harsh critique of the social and political shortcomings of his time, his lyrical poetry reveals a more introspective dimension: a troubled poet grappling with themes of love, longing, and death, revisiting the painful and emotionally charged periods of his life.

Key words: Aziz Nesin, satire, humor, poetry, lampoon, invective, critical laughter.